

ohoroni-prats-ta-bezpeki-virobnitstva

5. Добровольці тероборони отримують статус ветерана війни. URL: <https://www.sop.com.ua/news/3508-dobrovolts-teroboroni-otrimayut-status-veterana-vyni>

ОСНОВНІ ЕТАПИ СТАНОВЛЕННЯ ТА РОЗВИТКУ ТРУДОВОГО НАВЧАННЯ В УКРАЇНІ В ПЕРШІЙ ПОЛОВИНІ ХХ СТОРІЧЧЯ

Цись Леонід Миколайович

Полтавський національний педагогічний університет імені В. Г. Короленка

Анотація. У статті розглянуто історію існування шкільного предмета «Трудове навчання». Визначено основні етапи становлення та розвитку трудового навчання в Україні в першій половині ХХ сторіччя.

Ключові слова: трудове навчання, шкільний предмет «Трудове навчання», історія трудового навчання, програми з трудового навчання.

Історія існування шкільного предмета «Трудове навчання» складна, цікава й повчальна. Була пора становлення, досягнень, стрімкого розвитку та існували часи занепаду, зневаги, забуття. Незважаючи на всі негаразди, предмет посів своє місце в сучасному освітньому просторі. Свій початок навчальний предмет бере з 1866 року, коли ручна праця була включена в усі початкові школи і учительські семінарії Фінляндії в якості обов'язкового.

Протягом другої половини ХІХ століття трудове навчання поступово стає обов'язковим предметом загальноосвітніх шкіл майже всього світу, у тому числі з 1884 року ручна праця починає вводитися і в українських школах. Після 1917 року суттєво змінилися цілі й задачі виховання молодого покоління, змісту освіти й виховання, методи навчально-виховної роботи. Відповідно перетворилися і науково-педагогічні основи навчання і виховання школярів. З першого року виникнення школи (1918 р.) трудове навчання було включено в навчальний план, і вже в наступному році з'являється «Приблизна програма ручної праці». У ній застосовуються ідеї розвиваючого значення ручної праці, зазначена потреба відокремлення від ремісничого навчання, передбачене виготовлення виробів і ознайомлення з технологіями.

Для періоду 1918 – 1930 рр. розвитку педагогіки і школи характерна розробка фундаментальних основ політехнізму як домінуючого принципу соціалістичної школи, що націлена на гармонійну підготовку вихованців до виконання різноманітних суспільних функцій. Громадянська війна та іноземна інтервенція негативно вплинули на життя підростаючого покоління. У країні з'явилися мільйони безпритульних дітей, турботу про яких взяла на себе держава.

На початку 1919 року виник особливий тип середньої школи – робітничий факультет, що був призначений на перших порах для підвищення технічної кваліфікації робочих, а потім спрямований на підготовку робочих і селян до вступу у вищі навчальні заклади. У школах з'явилися майстерні ремісничого типу, для дівчат організовувались пошивні майстерні, у школах сільського типу учні займалися роботою на пришкільних ділянках. У програмах шкіл І і II ступенів ручна праця була обов'язковою (2 години на тиждень). У навчальному плані єдиної трудової школи 1920 р. – вже по 3 години на тиждень [1].

В 1921 р. були створені нові «Програми єдиної 7-річної школи». Навчальний план був максимально наповнений красзнавчими відомостями (економічними, історико-географічними, природничими, ідеологічними).

Наприкінці 20-х – початку 30-х років у зв'язку зі зміною керівництва Наркомпроса почався перегляд змісту й методів роботи школи. В. Н. Шульгін і М. В. Крупенина

виступили за злиття школи з виробництвом (школа повинна була виконувати функції організації й планування цього процесу на основі методу проєктів). Однак ці експерименти негативно позначилися на освітній підготовці учнів. В 1931 році була прийнята Постанова ЦК ВКП(б) "Про початкову й середню школу", що жорстко регламентувало діяльність школи на десятки років і практично скасувало всі демократичні досягнення школи. Школа орієнтувалася на підготовку учнів до вступу в середні спеціальні й вищі навчальні заклади. В той же час саме з 1931 року школа почала приділяти більше уваги проблемам трудового і політехнічного навчання. Саме завдяки закріпленню шкіл за підприємствами покращилась матеріальна база навчальних закладів, збільшилась кількість робочих кімнат і майстерень. Наприклад, станом на 1933 р. в 70 % міських шкіл було створено по 2 майстерні. Для дівчат це були швейні, картонажні майстерні. Програми з трудового навчання були перероблені, учні середньої школи повинні були оволодіти основними інструментами й отримати навички обробки різних матеріалів (хлопці – деревини і металу, дівчата – тканини і пряжі), але кількість часів на трудове навчання було скорочено. Якщо на працю згідно навчального плану 1932 р. відводилось 1500 годин, 1934 р. – 1176 годин, то згідно навчального плану 1935 р. цей предмет вивчався тільки протягом 672 годин [2]. На думку дослідника проблем трудового навчання В.В.Серікова, 1918 – 1931 рр. можуть бути представлені як період конфронтації ідей "інтелектуалізму" (абсолютизація науково-предметного навчання) і "практицизму" (підготовка до праці на основі безпосередньо процесів праці, причому домінувала в основному друга концепція). У наступні роки предмет розвивається: пишуться нові програми, визначаються завдання й напрямки його втілення в загальноосвітню школу, але рішення поставлених завдань ускладнюється нестачею кваліфікованих учителів, нестачею необхідного устаткування й матеріалів. В 1937 році, незважаючи на протести безлічі педагогів, Наркомпрос скасував трудове навчання як самостійний предмет. За рахунок цього планувалось зменшити перевантаження школярів та скоротити навчальний рік.

Список використаних джерел

1. Носовець Н. М. Основні тенденції розвитку трудового навчання в школах України (1918 – 1991 роки). URL: <http://erpub.chnpu.edu.ua:8080/jspui/bitstream/123456789/2293/1/Основні%20тенденції%20розвитку%20трудового%20навчання%20в%20школах%20України%20%281918–1991%20роки%29.pdf>
2. Слюсаренко Н. В. Трудове навчання: витоки, етапи становлення. *Печатное слово*. 2004. № 1/6. С. 65–67.

ЕКОЛОГІЧНА БЕЗПЕКА ДІЯЛЬНОСТІ ІНДИВІДУМА ТА ЕКОЛОГІЧНА ДИПЛОМАТІЯ В МОНДІАЛІЗОВАНОМУ СВІТОУСТРОЇ ХХІ СТОЛІТТЯ: МІЖНАРОДНО-ПОЛІТИЧНИЙ, ІНСТИТУЦІОНАЛЬНИЙ, ДІАСПОРАЛЬНИЙ І КОМУНІКАТИВНО-ІНФОРМАЦІЙНИЙ ДИСКУРСИ

Ціватий Вячеслав Григорович

Київський національний університет імені Тараса Шевченка

Анотація. У статті проаналізовано проблеми екологічної безпеки в Україні та світі в контексті основних завдань екологічної дипломатії. Особливу увагу приділено інституціональному розвитку та пріоритетам дипломатичної діяльності, а також міжнародно-політичному, діаспоральному та комунікативно-інформаційному співробітництву в питанні техногенних катастроф і екологічної безпеки діяльності індивідуумів в умовах мондіалізованого світу ХХІ століття, зокрема – відповідного ставлення до власного здоров'я, безпеки життя і життєдіяльності, здоров'я оточуючих як